

Nr 51

Av herrar Näsghrd och Werner, angående finansieringen av den kommunala investeringsverksamheten.

Finansieringen av kommunala investeringar har vid olika tillfällen ställts under debatt. Detta är också helt naturligt, då dessa investeringar spelar en betydande roll i föreliggande konjunkturlägen. Under en lågkonjunktur kan det vara önskvärt att hålla dessa investeringar på en hög nivå, under det att motsatsen kan vara fallet under en högkonjunktur. Man har beräknat att de kommunala bruttoinvesteringarna år 1950 uppgick till drygt 1 300 miljoner kronor och år 1955 till över 2 660 miljoner kronor.

Det effektivaste medlet att påverka den kommunala investeringsverksamheten torde vara kontrollen över den kommunala upplåningen. Denna synes under en högkonjunktur böra ha till syfte att förhindra, att en alltför stor del av investeringarna finansieras genom upplåning, Krav på ökad självfinansiering i ett högkonjunkturläge måste verka återhållande på investeringsverksamheten såvida man inte kan vidtaga utgiftsminskningar inom andra områden av den kommunala budgeten eller vill tillgripa ökad uttaxering. Med hänsyn till den knapphet på disponibla medel, som råder på marknaden för såväl offentlig som enskild upplåning och för överskådlig tid kan väntas komma att bestå, är det uppenbarligen nödvändigt att även kommunerna iakttaga stor återhållsamhet i fråga om investeringar av olika slag.

Enligt årets statsverksproposition skall även kapitalbudgetens utgifter täckas med skattemedel. Av samma skäl, som föranlett detta förslag, torde det vara berättigat förutsätta, att kommunernas anspråk på kapitalmarknaden begränsas. Det främsta medlet härvid torde vara en sådan tillämpning av den hos Kungl. Maj: t lagda lånetillståndsprövningen, att investeringar till viss del omedelbart skall finansieras med skattemedel. Närmast till hands ligger härvid att tänka sig i huvudsak samma avskrivningsregler för kommunala som för statliga investeringar. På grund av kommunernas växlande ekonomiska bärkraft och de mycket starka variationer, som särskilt för små kommuner kan föreligga mellan investeringarnas omfattning under olika år, kan någon generellt giltig norm för avskrivningarna knappast angivas. Önskvärt vore emellertid att avskrivningsprocenten ställdes i relation till antalet skattekrönor per inneväanare i vederbörande kommun, så att i kommuner med rikligt skatteunderlag en högre avskrivningsprocent kräves än i kommuner med svagt skatteunderlag. F. n. torde det i stället förekomma, att kommuner med det största skatteunderlaget finansierar sina investeringar lånevägen i större utsträckning än kommuner med svagt skatteunderlag.

Att fastställa allmänna riktlinjer i fråga om kravet på skattefinansiering

av kommunala investeringar faller sig givetvis svårt. När frågan senast behandlades av riksdagen framhölls, att enligt en bearbetning av den kommunala finansstatistiken beträffande rikets städer, där svårigheterna att genomföra en begränsning antagits bliva störst, skulle ett krav på 25 procents skattefinansiering för flertalet städer icke ha inneburit någon ökning av skatterna för åren 1945—1948. För samtliga städer hade nämligen amorteringslånen under dessa år genomsnittligt stannat vid 63 procent av kapitalutgifterna (exkl. fondavsättningar). Procentsiffrorna varierade dock starkt mellan olika städer. För Stockholms del låg siffran vid i det närmaste 100 procent.

Det skulle otvivelaktigt vara av stort värde att få klarlagt i hur stor omfattning under nuvarande förhållanden de kommunala investeringarna finansieras genom upplåning eller genom skattemedel. Om det skulle visa sig, att en oproportionerligt stor del av kostnaderna skjutes på framtiden genom upplåning, särskilt om detta gäller kommuner med högt skatteunderlag, bör åtgärder vidtagas häremot.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande finansieringen av den kommunala investeringsverksamheten samt om framläggande för riksdagen av de förslag, som därav må föranledas.

Stockholm den 20 januari 1956

Berhard Näsård

Osc. Werner